

Θεολόγου μητροπολίτου φιλαδέλφειας

τόμος Α'

Τὴν ἐν Χριστῷ κρῖπτην ἐργασίαν διασαφῶν καὶ δεικνύων ἐν βραχεὶ τοῦ μοναδικοῦ ἐπαγγέλματος τὸν κόπον.

Θεολόγος ὁ μέγας ὄντως τῆς φιλαδέλφειας φωστήρ, ἠκμασε μὲν ἐπὶ αἰδρονίκου τοῦ δευτέρου τῶν Παλαιολόγων, περίπου τὸ χίλιον ἑξήκοντα ἑξακοσίον ἔτος. Ἐν δὲ τῇ τῆς ἀγιότητος ὄρει τὸν ἀναχωρητικὸν πρῶτον ἀσκήσας βίον κακίβην ἔπειτα τὴν τῆς φιλαδέλφειας προεδρίαν ἀναδέξασθενος, καθηγεμὼν καὶ μισαγωγὸς τῶν καλλίστων μαθημάτων τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου μαθίσταται. Τὴν τε γὰρ ἱεράν ἡψιν καὶ τὴν ἡεράν ὁκείνην ἐμυσικώρησε προσεσχίν, ἔτι ἐν οἷς κοσμοποῖς τεταγμένον, ὡς ἐν τῷ βίῳ τοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου τῷ ὑποφωθῆσαι προοιάσῃ συγγραφῆναι ἐμφέρεται.

Ὁ δὲ παρῶν φιλοπονηθεὶς αὐτῷ τόμος, ὑποτύπωσις ἂν ἀρίστη καὶ καλὴν ὀφείβη. τῆς ἐν Χριστῷ κερυγμημένης μελετης, μιστὰ τῶν συνεπομένων αὐτῷ κεφαλαίων, τῶν ἁγίων καὶ καθαρότητι φράσεως εἰς τὸ ἀρίστον συνεθειμένων, ὡς μοι τῶν λοιπῶν συτηρμόσθησαν. Χρήσιμα γάρ, εἴπερ τι ἄλλο, καὶ ἀξιολογα τοῖς ἐν βραχεὶ συλλέξαι ἔσπουδακόσι τῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας τὸ θεόσοφον μᾶθημα.

Τὸ μοναδικὸν ἐπάγγελμα δένδρον ἐστὶν ὑψιμόνον τε καὶ γονιμώτατον, οὐκ ἔστι μὲν, ἢ τῶν σωματικῶν πάντων ἀλλοφρώου, κλάδοι δὲ, ἢ ἀππροσπάθεια τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ μηδεμίαν σχέσιν πρὸς τὰ πράγματα, ἂν τὴν φυγὴν ἐποιήσατο, ἔχειν καρπὸς δὲ τῶν ἀρετῶν ἢ κατῆσις καὶ ἡ θεοποιός ἀγάπη καὶ ἡ εἰς τούτων μὴ διακοπόμενὴ εὐφροσύνη. Ὁ καρπὸς γάρ, φησὶ, τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, καὶ τὰ ἕξ τῆς. Ἡ τοῦ κόσμου φυγὴ τὴν πρὸς Χριστὸν κωσαφυγὴν χαρίζεται. Κόσμος δὲ λέγω τὴν φιλίαν τῶν αἰσθητῶν πραγμάτων καὶ σαρκῶς. Ὁ εἰς τούτων ἀλλοτριούμενος ἐν ἐπιγῆσει τῆς ἀληθείας, οὐκ εἰσὶται τῷ Χριστῷ, κτώμενος τὴν ἀγάπην αὐτοῦ, δι' ἣν ἀπικτα τὰ τῶν κόσμου ἀποποιήσάμενος, πόντῳ τῆς μακαριστικῆς, Χριστοῦ

ἔξωθήσασθε. Χριστὸν ἐνδέξασθε διὰ τοῦ σώτηρός βαπτίσματος, ἀπεβάλου τὸν ῥύπον
 διὰ τοῦ θείου λουτροῦ· τῆς πνευματικῆς χάριτος τὴν λαμπρότητα ἐκομίσω, καὶ τὴν
 εὐγένειαν τῆς πλάσεως· ἀλλὰ τι γέρονε; καὶ λυγρὸν ἔτι πέπονθεν ὁ ἄνθρωπος ἔξ ἀκου-
 λίας; Διὰ τῆς πρόσ τὸν κόσμον φιλίας ἠλλοίωσε τοὺς θείους χαρακτήρας, διὰ τῆς πρὸς
 τὴν σάρκα συμπαιδείας ἠχρείωσε τὴν εὐκρίνεια· ἡ ἀχλύς τῶν ἐμποδίων λεγισμῶν ἠ-
 μαύρωσε τὴν ψυχὴν ἔσπερον, οἷόν τι Χριστὸς ἐνοπήσῃ ἡλίου ἐμφανήσεται. . . .

Λογος Β΄.

Μιγν. πατρ. γρ. 143, σ 386-4

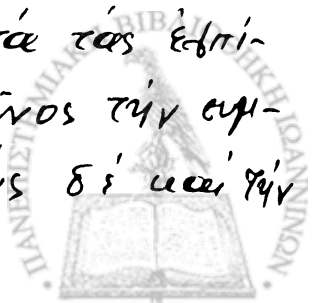
ὁ τῆς φωνῆς τὰ ἔξω καὶ συναχόμενος ἐπὶ τὰ εὐδὸν, πρὸς ἑαυτὸν ἐπανέρχεται.
 ἔσπερον τῆς φωνῆς καὶ διὰ τὴν ἀσπίδα τῆς σφύρας τῆς ἀσπίδος· καὶ διὰ τοῦ σπινθηροῦ ἀσπί-
 δοῦ ὡς λόγου, συνάπτεται τῆς εὐχῆς· καὶ διὰ τῆς εὐχῆς, ἐμψύχων καὶ τοῦ ἀκαθάρτου
 μεθ' ἑλπίδος τῆς ἀγαπῆς ἐνδύμεως τε καὶ διαθέσεως. Τότε σαφὴς μὲν ἐπιθυμία
 οἴχεται, πᾶσα δὲ ἡ καθήκοντος ἀρχῆς αἰσθησις καὶ τὰ ὡραία τῆς γῆς ἀνδρῶν κατα-
 φαίνονται. Ὅπου γὰρ ἑαυτῆς ἡ ψυχὴ πάντα τὰ τοῦ σώματος καὶ τὰ περὶ τὸ σῶμα
 θεμελίωσι, ὅπως τῆς ὡραίου τοῦ Χριστοῦ γίνονται, αὐτῆς κατωκυλοῦσά μετὰ
 τῶν ἔργων τῆς σεμνότητος καὶ τῆς κατὰ δόξαν ἀρετῆς καὶ ψάλλουσα.
 «ἀπέστειθ, θῆσονται τῶν θεῶν ἡ παρθένοι ἐπὶ τὸ αὐτοῦ.» Χριστὸν φαναζομένη καὶ προ-
 σέωσα καὶ λέγουσα· «Ἐρωρῶ μὲν τὰ Κύρια ἐνώπιόν μου διὰ πάντας, ὅτι ἐν δέ-
 ξωῖν μου ἔσονται.» Χριστῶ προσκαλλομένη εἰς αὐτὴν ἀγάπης καὶ πράξεως.
 «Κύριε, ἐκνεύειν σου πᾶσα ἡ ἐπιθυμία μου.» Χριστῶ διὰ πάντας ἐνατενίζουσα
 καὶ βούουσα· «Ὅφθαλμοί μου διὰ πάντως πρὸς τὸν Κύριον· Χριστῶ διὰ λεγομένη
 διὰ τῆς καθαρῆς προσευχῆς καὶ ἡδύποστα εὐφραδισμένη· «Ἥσθηθαι αὐτῆς ἡ
 διαλοχὴ μου. Ἐγὼ δὲ εὐφραδισομαι ἐπὶ τῆς εὐχῆς.» ἀποδεδειγμένος γὰρ ὁ θεὸς
 τῆς ἐν τῆς εὐχῆς διαλοχῆς καὶ ὡς ἀγαπώμενος καὶ ἀναμαζόμενος καὶ ὡς ἐπι-
 τησιμῆς εἰς βοήθειαν, τὴν ἀφῆρτον τῆς διοριμένης ψυχῆς χαρὰν γὰρ ἔσται. Μη-
 κονύουσα γὰρ Θεοῦ διὰ τῆς κατὰ τὴν προσυχὴν διαλοχῆς, κατεῖχεται
 ὑπὸ Κυρίου· «Ἐμνήσθη γὰρ, φησί, τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφρανθήν.»

Μιγν. πατρ. 143, σ. 400

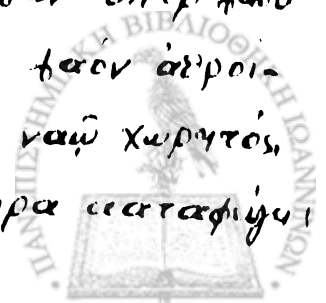

1909.

Τίς οὐκ οἶδε τὴν τοῦ φιλαδέλφου πόλιν ὡς
 μὲν περιφανῆς αὐτὴ καὶ μεγάλη καὶ λαμπρὰ ὡς δὲ καὶ
 μετὰ τὴν πρώτην καὶ τῶν ἀπειρῶν κρατούσαν πρώτη αὐτῆς
 καὶ ἀσπίστον καὶ πλεονεξίαν εἰς θαῦμα τὰ τῶν ἐνομιούντων ἀν-
 θρώπων ἀπειρῶν ὄσων πύθου, πολλῆς μὲν ταύτης τοῖς χεί-
 ρεσι καὶ εὖ κούφω καὶ δὴ γε μεγάλῃ οὔσης, πολλῶν δὲ
 καὶ τούτων καὶ πλεονεξίως γεμούσης. αὐτὴ καὶ πολλὰ μὲν
 ἔστι καὶ ἀφθονὰ γεωργούσα καὶ ἀποχρῶντα τοῖς πύθε-
 σι καὶ αὐτάρκεια οὐ μὲν δ' ὥστε καὶ τοῦ καρποφοροῦν-
 τος ἐνιαυτοῦ καὶ παρέχοντος ἐς νέωτα ἔχειν περιστὰς
 ἀποτίθεσθαι, ἵκανὰ δὲ καὶ ταῦτα ἐπαρκεῖν καὶ βοῦθῆναι,
 εἴ τις ἐξ ἀφορίας ἢ ἐξέρου τρόπου ἔνδεια ἐπιχωριάσει
 καὶ οὐδ' ἐν γαιτόνων ἔστι τῇ θαλάττῃ, ὡς ἐξ αὐτῆς χορη-
 γούσης καὶ ποριούσης βοῦθεισθαι, ἀλλ' εἰς μέσσοις ἀνὴ-
 ραῖσι πόρρω καὶ γ' ἐν τῶν περιόρων χρέως ἐπιχοῦσης ἴσχυ-
 τὴν θεραπείαν. αὐτὴ τοι αὐτὴ τῶν ἡμετέρων στρατηγί-
 ας ἐν ἀλλοῖς ἀσχοφουμένων οἱ γαιτονοῦντες ἀσθεῖς τηρή-
 σαντες εὐὸν καιρὸν ἐπέθανο μετὰ μεγάλῃ καὶ πλείστης
 ὄσης τῆς ἰσχύος βαθόντες χάραια περί αὐτὴν. καὶ ταύ-
 τη προσεφθίσαντες ἐν ποιορμίας μὲν καὶ πολέμου, οὐ-
 δὲν τι μέγα καὶ λαμπρὸν νομίζοντες ἀνύσειν, παραση-
 εσθαι δὲ τῷ τῆσθε τὸν τρόπον τοῦτον καὶ ταύτης
 κρατῆσαι καὶ δὴ τὸ μὲν ἴσχυσαν τὸν νόμον τοῦ ἐξ
 γε περιγενέσθαι ἢν αὐτοῖς διγνυομένον κατὰ τὰς ἐπι-
 ρας οὐδὲν. τότε δὲ τότε καὶ ὁ μέγας ἐκείνος τὴν ἐπι-
 πάθειαν καὶ πόλιν μὲν τὸν ἔλεον, πόλιν δὲ καὶ ἡν

εἰσπληχθῆναι τοῦ λαοῦ καταπαύοντος καὶ τῆ πείνῃ
 καμίνοντος αὐτὸς κατὰ τοῦ ἱεροῦ ἔβανίσταται χεῖρας
 ἐκείνας τὰς ἱεράς καὶ τῶν μυστηρίων ὑπερέτιδας καὶ οἰ-
 κονόμους εἰς ἀγέρων ἐκείνας φηράματα καὶ ταῦτα ταῦ-
 τας ἐνθεῶν καὶ καίνος τις ἀρτοποιοῖς ζιζιόμενος καὶ
 χυτρῶν ἰ-μεφούμενος καὶ μέγαν καὶ πυρὸς ἕφορούμενος κα-
 μαπνῶ. εἶτα τίς; καὶς αἰσάν χερσὶν ἐπὶ ἐρυθρίων κενῶν ἦν
 καὶ τὰ κενάθηνα φανθῶν εἰς χεῖρας ἰν αὐταῖς καὶ τοῦς
 ἀρτους ἐπιπροέοντων αὐτῶ ἐν τῷ τοῦ ἱεροῦ συνωθισμένων ἰν
 χερσῶν εἰς χεῖρας ἐνέβαλε τῶν ἰδίων τὰς ἐκείνων μαρτῶν δὲ
 τὰς τοῦ Χριστοῦ θεράπων καὶν τούτω τὸ πάθος καὶ κούρι-
 ψῶν τῆς συμφορᾶν. τούτων ἦν τὸν τρόπον τῆς πόλεως ἀφρό-
 τερα γινόμενος ἦν καὶ τροφίως καὶ πατήρ καὶ τὸ γε πρῶτον
 ἀρχιερεὺς καὶ ἔγχε ποιμήν τῆν ἑαυτοῦ ψυχὴν τῆς ὑπὲρ
 τῶν προβάτων. ὅπως δὲ καὶ τοῦτο ἐρῶ ἡδὲ καὶ ἐπὶ αὐτῶ
 γερωταίῳ ὑπὲρ τῆς πόλεως ὄντι μεγίστῳ καὶ θαύματος
 γίνονται καταπαύσω τὸν λαόν. ἦσαν τὰ τῶν ἀσθενῶν ἰχ-
 θῶν πλῆθος σφοδρῶς ἐπιμακίνομενα τῆ πόλει καὶ κῆρῳ περι-
 ῖοντες καὶ φρουροῦντες ἀσφαλῶς ἦσαν, ὡς ἂν μὴ καὶ
 λάθοι τις τῶν ἐκτός ἐντός αὐτῆς γινόμενος ἢ τῶν ἐκτός αὐ-
 τῆς ἔξω. καὶ τῆς ἦν ὁ καὶ τῶν πολεμίων πρῶτον καὶ μαρ-
 τῶν θαυμάστατος ἐκείστας ἡδέρας ἀποστεινῶν συχνούς καὶ ῥύ-
 στας ἦν τότε οὔτε φαινόμενος οὔτε προσβολῶμενος οὐδείς.
 εἰ γοῦν ὁ μέγας ἐκείνος ἀρχιερεὺς καὶ ποιμήν ὄντως κερδῶς
 καὶ προσυμούμενος καὶ μέντοι γε καὶ σπείρων ὑπὲρ λαοῦ
 καὶ κῆρῳ τοῦ ἰδίου θείαν τῆν ψυχὴν; τὸν λαόν ἀρρῶ-
 σα μαρτῶν δὲ τοῦ λαοῦ, ὅσος ἦν τῷ ναῶ κληρῶν,
 πρὸς θεὸν ἐπισηοῦρον καὶ ῥύσταν καὶ σωτηρᾶ καταφύγῃ

καὶ κοινήν μετὰ πάντων ἑαυτῆι βέβαιον κοινήν καὶ
 πρεσβείαν· καὶ τοῦ ἰσθμοῦ ἐξίτην δεσμοῖς αὐτοῦ πνευματι-
 κοῖς φρικωδέστατοις ἐριπεδοῖ, τίνος ἕνεκεν; πρὸς τὸν τῶν
 ποταμούντων φύλαρχον, πρέσβον ἐν τῆς πόλεως αὐτὸν
 ἀφιγμένον, ὥστε γ' ἔντυχὴν καὶ συμβαλεῖσθαι καὶ πράξαι,
 καθ' ὅσον ἂν καὶ δύνατο, εἰ τῆ πόλει συνοίοντα, εἴπερ
 ἐκείνον θαρσάρου γε ὄντος καὶ θραύτος καὶ ἐπι τοῖς
 προφασθεῖσιν ἐπηρμένον καὶ κατὰ μὲν ἐπιτοχῆν
 μὲν δεικνύοντος τοιοῦτος αὐτῆ καὶ τόμῃ γίνοιτο, αὐτὸν
 δὲ αὐτὸν ἀρχιερέα τῆς πόλεως ὄντα κατὰ τὴν ὑποτοχί-
 σαμνον ἐντυθῶν καὶ τὴν πόλιν τὸν τρόπον τοῦτον ἔτι
 ἢ τὸ γ' εἰ δεύτερον χρημάτων τυχῶν τῆς πόλεως δούσης ἐ-
 κταθείας ἕνεκεν αὐτοῦ μὴ τοῦτους δοῦναι μὲν, καὶ αὐ-
 τῶ πτυχῆς ὁ ἀσεβὴς ἐπιθῆ, καὶ πρὸς τὸ μὲν τοῦ σώματος
 αὐτῶν μετῶν χαρῆσθαι, καὶ ζήσας ἐκπαινεῖν καὶ ἀπειθῶν εἶναι
 καὶ κατὰ τὴν ἀπειθῆν ἐτοιμοὶ ἐμβαλεῖν πρὸς σφαγὴν. ὡ
 γυναικῶν ἑμῶν καὶ ἀνδρῶν καὶ θαυμαστῆς καὶ πέρα γε
 θαύματος καρτερικωτάτης ψυχῆς! ὡ τὸ τοῦ μαρτυρίου ^{ἐπι}θανά-
 του πλεῖν ποτήριον διψώσης ὑπὲρ τοῦ καὶ κήρου ἰδίου κα-
 τὰ Χριστοῦ μίμησιν καινοῦ δὲ τίνος καὶ θαυμασίου τοῦ
 συναλλάγματος ὄντος, ἀνθ' οὗ γὰρ προφασθῶν ἐπιε ποτήριον
 τοῦτο. (Χρ. τοῦτου) ὕδατος οὐκ ψυχροῦ, ἀλλ' ἄρα ζέοντος ὡς ἐν
 κρατῆρος τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ἠδέσθαι σε καὶ θῆρ ἑεῖνος ὁ
 ἄγιος καὶ ἀσεβὴς θαρσάρου. καὶ γοῦν ἰδὼν ἐξ αὐτῆς εἰδὴς
 κατεβυσαπήθη τῆς ὄψεως. εἶτ' ἐπιπύον καὶ τοῖς λόχοις τοῖς οἰς
 τιθασσευθῆς ἦν· καὶ δὲ γ' ἐξομαρθεῖς ταῖς ὁμιλίαις καὶ κα-
 θυποαφίνας ταῖς τὰ πάντα δυνατέναις σφαῖς οἰς ποταμῶν
 σσαι καὶ τιμῶν καὶ σφόδρα γε τιμῶν, σὲ μὲν μετ' εὐλαβίας
 ἐνδόξως πρόπεμψεν αὐτὸς δὲ τῶν πάντων τούτων τῆς πόλεως

ἰόθους ταυτην ὄφειε ὑπέχρησθαι καὶ σκεπτόμενος ἐπιθεωροῦντας ἀποβλέποντας
αὐτῇ καὶ μεταβαθύνειν τῆς πρὶν ἀκριβέτητος πρὸς τὴν πόλιν
ὅσα εἰς μικρὰν ἐνόησαν, τοῦτο σοὶ τό μίγα καὶ λαμπρὸν
ἵππερ τῆς πόλεως πρόπαιον. " (· εἰς ἀποστολικὰς ἐπιστολὰς Ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου, ἔκδ. Βόννης, σ' 1202, σελ. 13, κ. σ. 221, 13: "διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς μίγαδος, τοῦ ἐν ἐπιστολῇ ἰσχυρῶς
προσφωτιστοῦς δειοῦ ἀνδρὸς Ἰωάννου" ἀποστολικὴ τοῦ Ἰωάννου τοῦ ἀποστόλου ἐπιστολή, ἐκδ. Βόννης,
1866, σ. 1452) 1399

